

Υπόθεση C-946/19

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

27 Δεκεμβρίου 2019

Αιτούν δικαστήριο:

Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (United Kingdom) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία) (πολιτικό τμήμα), Ηνωμένο Βασίλειο]

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

19 Δεκεμβρίου 2019

Εκκαλούσα:

MG

Εφεσίβλητος:

HH

[παραλειπόμενα]

**ΔΙΑΤΑΞΗ ΠΕΡΙ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ ΕΝΩΠΙΟΝ
ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ**

[παραλειπόμενα]

Το δικαστήριο διατάσσει τα εξής:

1. Τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα υποβάλλονται στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης:
  - (1) Παρέχεται, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 («κανονισμός Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση)»), απευθείας σε πρόσωπο που έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος δικαίωμα δυνατό να προβληθεί ενώπιον δικαστηρίου;
  - (2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως:

- (α) Υφίσταται, σε περίπτωση προσβολής του δικαιώματος αυτού λόγω της εις βάρος του ασκήσεως αγωγής σε τρίτο κράτος, υποχρέωση του κράτους μέλους να παράσχει ένδικο βοήθημα, **[(Πρώτο μέρος της αποφάσεως περί παραπομπής)] [σελ. 2 του πρωτοτύπου], περιλαμβανομένης της εκδόσεως anti-suit injunction [διατάξεως απαγορεύουσας την άσκηση αγωγής ή τη συνέχιση της εκδικάσεώς της];**
- (β) Περιλαμβάνει η υποχρέωση αυτή την περίπτωση κατά την οποία η βάση της αγωγής ενώπιον των δικαστηρίων του τρίτου κράτους δεν μπορεί να προβληθεί βάσει του εφαρμοστέου δικαίου ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους μέλους;
2. Τα συμπληρωματικά στοιχεία που απαιτούνται κατά το άρθρο 94 («Περιεχόμενο της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως») του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσης διατάξεως.

[παραλειπόμενα]

[(Δεύτερο μέρος της αποφάσεως περί παραπομπής)] [σελ. 1 του πρωτοτύπου]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΤΗΣ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2019

A. [Στοιχεία των εκπροσώπων των διαδίκων] [παραλειπόμενα]

1. [παραλειπόμενα]

B. ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

2. Η MG γεννήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες. Είναι πολίτης της ΕΕ, αφού απέκτησε την ιθαγένεια της Μάλτας τον Φεβρουάριο του 2017. Κατέχει επίσης την ιθαγένεια του Αγίου Χριστόφορου και Νέβις. Έχει την κατοικία της στο Ηνωμένο Βασίλειο [κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση ¹)].
3. Ο ΗΗ γεννήθηκε και είναι πολίτης της Νέας Ζηλανδίας. Είναι επίσης πολίτης της ΕΕ, αφού απέκτησε την ιθαγένεια της Μάλτας τον Φεβρουάριο του 2017. Επί ορισμένα έτη, πριν από τις αρχές του 2019, κατοικούσε στο Ηνωμένο Βασίλειο [κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1 του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση)], πλην όμως επί του παρόντος διαμένει στη Νέα Ζηλανδία.

¹ Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12 Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (αναδιατύπωση), ΕΕ 2012, L 351, σ. 1.

4. Η MG και ο ΗΗ διατηρούσαν ερωτικό δεσμό από το 2013 μέχρι τον Ιανουάριο του 2019. Δεν είχαν συνάψει γάμο αλλά συμβιούσαν. Κατά τη διάρκεια της σχέσεως αυτής, οι διάδικοι ταξίδευαν συχνά και περνούσαν περισσότερο χρόνο στο εξωτερικό παρά στο Ηνωμένο Βασίλειο, πλην όμως μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στο Λονδίνο (όπου διέμεναν στην οικία της MG) από ό,τι σε οποιοδήποτε άλλο μέρος. Οι διάδικοι [σελ. 2 του πρωτοτύπου] περνούσαν κάποιο χρονικό διάστημα στη Νέα Ζηλανδία για διακοπές και για να επισκεφθούν την οικογένεια του ΗΗ, και αγόρασαν ένα αγρόκτημα εκεί. Η MG ήταν εκείνη που διέλυσε τη σχέση.
5. Κατά τη διάρκεια της σχέσεως αυτής, αποκτήθηκαν με χρήματα της MG διάφορα κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία αξία (που βρίσκονται σε ολόκληρο τον κόσμο). Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία κατέχονταν είτε μόνο στο όνομα της MG είτε στα ονόματα της MG και του ΗΗ από κοινού, είτε, τέλος, μόνο στο όνομα του ΗΗ ή στο όνομα εταιριών ευρισκομένων υπό τον έλεγχο του ΗΗ. Τα στοιχεία αυτά περιλαμβάνουν: (i) μια βίλλα στην Ιταλία; (ii) ένα αγρόκτημα και μια αγροτική επιχείρηση στη Νέα Ζηλανδία (που ανήκουν σε νεοζηλανδική εταιρία της οποίας τις μετοχές κατέχουν οι διάδικοι); (iii) αγωνιστικά αυτοκίνητα που βρίσκονται στην Ελβετία; (iv) καταθέσεις για την αγορά αγωνιστικών αυτοκινήτων, και (v) χρηματικά ποσά επενδεδυμένα σε αμερικανικές επιχειρήσεις στις ΗΠΑ.
6. Η MG διατείνεται ότι κατά τη διάρκεια της σχέσης ο ΗΗ την κακοποιούσε σωματικά και συναισθηματικά. Ο ΗΗ το αρνείται. Η MG αναφέρει ότι έθεσε τα κτηθέντα περιουσιακά στοιχεία στο όνομα ή υπό τον έλεγχο του ΗΗ επειδή ο ΗΗ τής άσκησε αθέμιτη πίεση προς το σκοπό αυτό. Ο ΗΗ το αρνείται. Αναφέρει ότι πρόθεση της MG ήταν να έχει ο ίδιος δικαιώματα κυριότητας επί των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων.

Γ. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΩΝ ΔΙΚΩΝ.

Γ.1 Η δίκη στην Αγγλία

7. Τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2019, οι Άγγλοι δικηγόροι [solicitors] που εκπροσωπούσαν την MG και οι Άγγλοι δικηγόροι [solicitors] που εκπροσωπούσαν τον ΗΗ αντάλλαξαν επιστολές σχετικά με την κυριότητα της περιουσίας που αποκτήθηκε κατά τη διάρκεια της σχέσης.
8. Στις 26 Μαρτίου 2019, η MG άσκησε αγωγή ενώπιον του High Court of England and Wales [πρωτοδικείο, Αγγλία και Ουαλία] (στο εξής: δίκη στην Αγγλία) για την έκδοση αποφάσεων κατά του ΗΗ με αίτημα να αναγνωρισθεί το δικαίωμά της

κυριότητας επί των περιουσιακών στοιχείων. Η επί της ουσίας αξίωσή της βασίζεται στα ακόλουθα:²

- 8.1 Στις αρχές της δίκαιης κρίσης και επιείκειας [equity] του Αγγλικού δικαίου – η ενάγουσα υποστηρίζει ότι, εάν ο ΗΗ αδυνατεί να αποδείξει ότι η ΜG είχε την πρόθεση να του δωρίσει το περιουσιακό στοιχείο, η εκ μέρους της παραχώρηση περιουσιακών στοιχείων στην κυριότητα του ΗΗ περιουσία χωρίς δική του οικονομική συμμετοχή, έχει ως αποτέλεσμα την εκ μέρους του κατοχή περιουσιακών στοιχείων υπό τη μορφή καταπιστεύματος αγγλικού δικαίου για λογαριασμό της πρωτοδίκως ενάγουσας. [σελ. 3 του πρωτοτύπου]
  - 8.2 Στο αγγλικό δίκαιο περί αδικαιολογήτου πλουτισμού – η ΜG υποστηρίζει ότι ο ΗΗ υποχρεούται να επιστρέψει κάθε δικαίωμα κυριότητας επί περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν με την άσκηση αθέμιτης επιρροής επί της ΜG ή με απαράδεκτη συμπεριφορά.
9. Η αγωγή όσον αφορά τη δίκη στην Αγγλία επιδόθηκε στον ΗΗ στις 28 Μαρτίου 2019.
  10. Ο ΗΗ αμφισβήτησε τη διεθνή δικαιοδοσία του αγγλικού δικαστηρίου να εκδικάσει την αγωγή της ΜG. Στην απόφαση της 25 Ιουνίου 2015 («**Παράρτημα Β**»), ο δικαστής Ν. Lavender του High Court (εφετείου) αποφάνθηκε ότι το δικαστήριο είχε διεθνή δικαιοδοσία να εκδικάσει την αγωγή της ΜG κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση). Ειδικότερα:
    - 10.1 Ο κανονισμός Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) είχε εφαρμογή στη διαφορά μεταξύ των διαδίκων. Η εξαίρεση του άρθρου 1, παράγραφος 2, στοιχείο α', δεν είχε εφαρμογή επειδή, κατά το Αγγλικό δίκαιο, οι σχέσεις όπως αυτή μεταξύ της ΜG and ΗΗ δεν «παράγουν αποτελέσματα παρόμοια με αυτά του γάμου».
    - 10.2 Ο ΗΗ ήταν κάτοικος ΗΒ μέχρι τον Ιανουάριο του 2019 και αυτή ήταν η τελευταία γνωστή κατοικία του κατά τον χρόνο ασκήσεως της αγωγής.³
    - 10.3 Η αξίωση της ΜG σε σχέση με τα ευρισκόμενα στην Ιταλία περιουσιακά στοιχεία δεν υπέκειτο στην διάταξη περί αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας του άρθρου 24, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I

² Στις 12 Νοεμβρίου 2019, η αξίωση της ΜG τροποποιήθηκε με i) την προσθήκη αιτήματος αποζημίωσης από τον ΗΗ για παράβαση των καθηκόντων καταπιστευματοδόχου που απορρέουν από την κατάχρηση των χρηματικών ποσών που επενδύθηκαν σε αμερικανικές επιχειρήσεις, και ii) την προσθήκη ελβετικής εταιρίας (την οποία ελέγχει ο ΗΗ) ως από κοινού εναγομένης.

³ Κατ' εφαρμογήν της απόφασης της 17ης Νοεμβρίου 2011, Hypotecni banka (C-327/10, EU:C:2011:745).

(αναδιατύπωση). Το αίτημά της αφορούσε δικαιώματα και υποχρεώσεις μεταξύ της MG και του HH και όχι εμπράγματα δικαιώματα.

11. Ο δικαστής επίσης έκρινε ότι, μολονότι ο HH δεν είχε την κατοικία του στο HB για τους σκοπούς του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) (οπότε δεν είχε την κατοικία του σε κανένα κράτος μέλος), τότε η διεθνής δικαιοδοσία για την εκδίκαση της αγωγής της MG θα θεμελιωνόταν με την εφαρμογή των κανόνων του αγγλικού ιδιωτικού διεθνούς δικαίου.⁴
12. Επιπλέον, στις 25 Ιουνίου 2019, ο HH παραιτήθηκε από την αίτηση για αναστολή της αγγλικής διαδικασίας κατ' εφαρμογήν του άρθρου 34, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση)⁵ (χωρίς να δεχθεί τυπικώς ότι η διάταξη αυτή δεν είχε εφαρμογή), το δε High Court την απέρριψε επίσημα. [σελ. 4 του πρωτοτύπου].
13. Στο πλαίσιο της δίκης στην Αγγλία, ο HH δεσμεύθηκε ενώπιον του αγγλικού δικαστηρίου ότι δεν θα προβεί σε οποιαδήποτε συναλλαγή σχετική με τα περιουσιακά στοιχεία που αποτελούν αντικείμενο της αγωγής της MG. Επιπλέον, τα ελβετικά δικαστήρια δέχθηκαν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων της MG (προς στήριξη της δίκης στην Αγγλία, κατά το άρθρο 31, της Σύμβασης του Λουγκάνο του 2007⁶) απαγορεύοντας οποιαδήποτε συναλλαγή σχετική με τα αγωνιστικά αυτοκίνητα που βρίσκονται στην Ελβετία.
14. Δεν έχει ασκηθεί έφεση κατά της απόφασης του High Court ως προς τη διεθνή δικαιοδοσία. Η δίκη στην Αγγλία εξακολουθεί να εκκρεμεί.

Γ.2 Η δίκη στη Νέα Ζηλανδία

15. Στις 25 Μαρτίου 2019 (δηλαδή μια ημέρα πριν από την άσκηση της αγωγής στην Αγγλία), ο HH προσέφυγε ενώπιον του δικαστηρίου υποθέσεων οικογενειακού δικαίου της Νέας Ζηλανδίας (στο εξής: δίκη στη Νέα Ζηλανδία) με αίτημα την έκδοση αποφάσεων σύμφωνα με τον Property (Relationships) Act 1976 (νόμος περί περιουσιακών σχέσεων του 1976) (όπως τροποποιήθηκε) (στο εξής: νόμος

⁴ Οι εν λόγω κανόνες του αγγλικού δικαίου θα είχαν εφαρμογή βάσει του άρθρου 6, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση), δεδομένου ότι, παρά το γεγονός ότι ο HH ήταν πολίτης της Μάλτας, δεν είχε την κατοικία του στη Μάλτα. Ο δικαστής αποφάσισε ότι, εάν εφαρμόζονταν οι κανόνες του αγγλικού δικαίου, τότε υπήρχε επαρκής σύνδεσμος μεταξύ της αξιώσεως της MG και της Αγγλίας για να δικαιολογηθεί η επίδοση της εν λόγω αγωγής στην αλλοδαπή στον HH και ότι η Αγγλία αποτελούσε *forum conveniens* για την εκδίκαση της αγωγής της MG.

⁵ Ο HH υπέβαλε την αίτηση αυτή στις 17 Ιουνίου 2019. Η άποψη της MG ήταν ότι το άρθρο 34 δεν είχε εφαρμογή, διότι δεν πληρούνταν ορισμένα από τα κριτήρια του άρθρου 34, παράγραφος 1.

⁶ Σύμβαση για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που υπογράφηκε στο Λουγκάνο στις 30 Οκτωβρίου 2007, ΕΕ 2009, L 147, σ. 5.

του 1976) για τη διανομή των περιουσιακών στοιχείων που απέκτησαν οι διάδικοι κατά την διάρκεια της σχέσεώς τους.

16. Ο νεοζηλανδικός νόμος του 1976, εφόσον τυγχάνει εφαρμογής, έχει τα ακόλουθα χαρακτηριστικά:

16.1 Εφαρμόζεται στον χωρισμό αγάμων ζευγαριών που συμβιούσαν (συνήθως για ένα ελάχιστο διάστημα τριών ετών).

16.2 Διακρίνει μεταξύ «relationship property» (περιουσιακών στοιχείων που υπάγονται σε καθεστώς κοινοκτημοσύνης) και «separate property» (περιουσιακών στοιχείων που υπάγονται σε καθεστώς αυτοτέλειας)⁷.

16.3 Προβλέπει ότι τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της σχέσεως («relationship property») κατανέμονται ισομερώς, με την επιφύλαξη περιορισμένων εξαιρέσεων.

16.4 Εφαρμόζεται επί κινητών περιουσιακών στοιχείων οπουδήποτε ανά τον κόσμο και επί ακίνητης περιουσίας στη Νέα Ζηλανδία.

16.5 Δυνητικά εφαρμόζεται επί ακίνητης περιουσίας στη Νέα Ζηλανδία ακόμη και σε περίπτωση που κανείς από τους συζύγους/συντρόφους δεν έχει κατοικία στη Νέα Ζηλανδία κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεως. Δυνητικά, επίσης, εφαρμόζεται επί της κινητών περιουσίας εφόσον ένας εκ των συζύγων ή συντρόφων έχει την κατοικία του στη Νέα Ζηλανδία (όπως η έννοια της κατοικίας ορίζεται κατά το νεοζηλανδικό δίκαιο) κατά τον χρόνο ασκήσεως του ενδίκου βοηθήματος. [σελ. 5 του πρωτοτύπου]

16.6 Ως προς το δίκαιο της Νέας Ζηλανδίας, ο νόμος του 1976 αποτελεί πλήρη κώδικα. Το δικαστήριο της Νέας Ζηλανδίας δεν επιτρέπει την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου για τον προσδιορισμό της κυριότητας της περιουσίας η οποία αποτελεί αντικείμενο της αγωγής.

16.7 Το δικαστήριο της Νέας Ζηλανδίας διατηρεί την ευχέρεια να διαπιστώσει έλλειψη διεθνούς δικαιοδοσίας να εκδώσει αποφάσεις σχετικά με κινητή ή ακίνητη περιουσία βάσει της θεωρίας περί forum conveniens [περί δικαστηρίου καταλλήλου ή μη να εκδικάσει διαφορά].

17. Το δικόγραφο του ασκηθέντος στη Νέα Ζηλανδία ενδίκου βοηθήματος δεν έχει επιδοθεί στην MG λόγω των δεσμεύσεων που ανελήφθησαν από τον ΗΗ στο πλαίσιο της δίκης στην Αγγλία ⁷. Εντούτοις, η MG έχει λάβει γνώση σχετικώς.

⁷ Κατά τον χρόνο υποβολής της παρούσας αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως στο ΔΕΕ, δικόγραφο του ασκηθέντος στη Νέα Ζηλανδία ενδίκου βοηθήματος δεν είχε ακόμη επιδοθεί στην MG, το δε αγγλικό δικαστήριο έχει λάβει προσωρινά μέτρα ώστε, εάν ο ΗΗ επιθυμεί να επιδώσει το δικόγραφο του ως εν λόγω ενδίκου βοηθήματος, πρέπει πρώτα να ενημερώσει το αγγλικό δικαστήριο προκειμένου αυτό να έχει τη δυνατότητα να αποφανθεί κατά πόσον θα

Γ.3 Η αίτηση της MG για την έκδοση Anti-suit Injunction

18. Στις 9 Απριλίου 2019, η MG υπέβαλε αίτηση, στο πλαίσιο της δίκης στην Αγγλία, για την έκδοση απόφασης η οποία να απαγορεύει στον ΗΗ την συνέχιση της ένδικης διαδικασίας στη Νέα Ζηλανδία (γνωστή στις χώρες του common law (κοινού δικαίου) ως «an anti-suit injunction»).
19. Η MG υποστήριξε ότι είχε δικαίωμα, βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) , να εναχθεί μόνο στην Αγγλία.⁸ Υποστήριξε ότι το δικαστήριο ήταν υποχρεωμένο να προστατεύσει αυτό το δικαίωμα με την έκδοση anti-suit injunction σε βάρος ατόμου το οποίο κινεί ή συνεχίζει ένδικες διαδικασίες εναντίον της ενώπιον των δικαστηρίων τρίτου κράτους. Επικουρικώς, υποστήριξε ότι το δικαίωμα αυτό αποτελούσε σημαντικό στοιχείο το οποίο όφειλε να λάβει υπόψη το δικαστήριο κατά την έκδοση αποφάσεως σχετικά με τη χορήγηση ή μη anti-suit injunction, σύμφωνα με τις τακτικές αρμοδιότητες που του ανατίθενται βάσει του κοινού δικαίου.
20. Με απόφαση της 23ης Ιουλίου 2019 («**Παράρτημα Γ**»), ο δικαστής N. Lavender απέρριψε την αίτηση εκδόσεως anti-suit injunction. Έκρινε ότι το δίκαιο της ΕΕ δεν απαιτεί να προστατεύεται το «δικαίωμα» κατοίκου της ΕΕ κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, με αυτόν τον τρόπο. Ειδικότερα, ο δικαστής επισήμανε ότι οι διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) δεν προβλέπουν την έκδοση anti-suit injunction για «προσβολή» αυτού του «δικαιώματος». Ως εκ τούτου, ο δικαστής αποφάσισε ότι δεν υφίσταται αυτομάτως δικαίωμα σε anti-suit injunction. [σελ. 6 του πρωτοτύπου]
21. Στο πλαίσιο του σκεπτικού αυτού, ο δικαστής εξέτασε επίσης δύο προηγούμενες υποθέσεις⁹ στις οποίες το αγγλικό Court of Appeal (εφετείο) αποφάσισε ότι το άρθρο 20, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001¹⁰ και το άρθρο 22, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) παρέχουν στους εργαζόμενους το δικαίωμα να μην ενάγονται από τον εργοδότη τους εκτός του κράτους μέλους της κατοικίας τους και ότι οι ένδικες διαδικασίες που κινούνται σε βάρος τους σε τρίτα κράτη πρέπει να εμποδίζονται μέσω anti-suit injunction. Ωστόσο, ο δικαστής έκρινε ότι η αγγλική θεωρία περί δεδικασμένου δεν του επέβαλλε να αποφανθεί ότι το «δικαίωμα» που παρέχεται βάσει του άρθρου 4,

πρέπει να του επιτραπεί να το πράξει ή αν τούτο πρέπει να του απαγορευθεί εν αναμονή της επίλυσης των ζητημάτων που εκτίθενται στην παρούσα προδικαστική παραπομπή.

⁸ Καμία από τις παρεκκλίσεις από το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) δεν εφαρμόζεται στην διαφορά μεταξύ των διαδίκων.

⁹ *Samengo-Turner κατά J&H Marsh & McLennan (Services) Ltd* [2007] EWCA Civ 723; [2007] 2 All ER (Comm) 813 και *Petter κατά EMC Europe Ltd* [2015] EWCA Civ 828; [2015] 2 CLC 178.

¹⁰ Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, ΕΕ 2001, L 12, σ. 1.

παράγραφος 1, στα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους εντός της ΕΕ έπρεπε να προστατευθεί με τον ίδιο τρόπο όπως το «δικαίωμα» που παρέχεται στους εργαζομένους βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1.

22. Εξάλλου, αφού διαπίστωσε ότι δεν υφίσταται αυτομάτως δικαίωμα σε anti-suit injunction, ο δικαστής αποφάσισε επίσης ότι η ύπαρξη «δικαιώματος» κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεν έπρεπε να θεωρηθεί αφεαυτής σημαντικό στοιχείο κατά την εξέταση διαφόρων παραγόντων υπέρ και κατά της χορήγησης anti-suit injunction βάσει των συνήθων διατάξεων του κοινού δικαίου. Για τους λόγους αυτούς, ο δικαστής αποφάνθηκε ότι η εκ μέρους του ΗΗ συνέχιση της δίκης στη Νέα Ζηλανδία δεν ήταν κακόβουλη ούτε καταχρηστική, ώστε να δικαιολογεί την έκδοση anti-suit injunction.
23. Στις 29 Ιουλίου 2019, ο δικαστής επέτρεψε στην MG να ασκήσει έφεση κατά της μη χορηγήσεως anti-suit injunction.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ ΤΗΣ ΠΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΠΟΜΠΗΣ

Δ.1 Η απόφαση του Court of Appeal

24. Η έφεση εκδικάστηκε από το Court of Appeal [παραλειπόμενα] στις 3 Δεκεμβρίου 2019.
25. Στις 12 Δεκεμβρίου 2019, το Court of Appeal εξέδωσε την απόφασή του («**Παράρτημα Α**»):
- 25.1 Συμφώνησε με το συμπέρασμα του δικαστή ότι οι προγενέστερες εθνικές αποφάσεις περί εκδόσεως anti-suit injunction με σκοπό την προστασία των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει του άρθρου 22, παράγραφος 1 του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) δεν δέσμευαν τα αγγλικά δικαστήρια σε σχέση με το άρθρο 4, παράγραφος 1
- 25.2 Διευκρίνισε ότι ζήτησε την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το ΔΕΕ όσον αφορά τα υποβληθέντα ερωτήματα προτού αποφανθεί αν πρέπει να εκδοθεί ή όχι anti-suit injunction. [σελ. 7 του πρωτοτύπου]
- 25.3 Διευκρίνισε ότι δεν επιθυμεί να υιοθετήσει την ερμηνεία που δίδει η MG σχετικά με την έννοια και το αποτέλεσμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, διότι η anti-suit injunction θα είχε ως σκοπό να απαγορεύσει εντελώς στον ΗΗ να ασκήσει την αγωγή του βάσει του νεοζηλανδικού νόμου του 1976, δεδομένου ότι δεν θα μπορούσε να ασκήσει την αγωγή αυτή στην Αγγλία.

Δ.2 Το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο

26. Η αρμοδιότητα του αγγλικού δικαστηρίου να εκδώσει anti-suit injunction προκύπτει από το άρθρο 37 (1) του Senior Courts Act 1981 (νόμου του 1981 περί

ανώτερων δικαστηρίων), το οποίο ορίζει τα εξής: «*To High Court (πρωτοδικείο) δύναται με απόφαση (είτε παρεμπόδιουσα είτε οριστική), να διατάξει ασφαλιστικά μέτρα (...) σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες το δικαστήριο κρίνει ότι τούτο είναι δίκαιο και σκόπιμο.*»

27. Οι anti-suit injunctions στρέφονται κατά του προσώπου που επιδιώκει να κινήσει ένδικη διαδικασία ενώπιον του αλλοδαπού δικαστηρίου και όχι κατά του ίδιου του αλλοδαπού δικαστηρίου. Η παραβίαση μιας anti-suit injunction αποτελεί προσβολή προς το αγγλικό δικαστήριο. Τούτο τιμωρείται με φυλάκιση, πρόστιμο ή κατάσχεση περιουσιακών στοιχείων.
28. Το αγγλικό δικαστήριο είναι αρμόδιο να εκδώσει την anti-suit injunction κατά του ΗΗ εφόσον η αίτηση της MG για τη λήψη του μέτρου αυτού υποβάλλεται στο πλαίσιο και προς στήριξη της ένδικης διαδικασίας στην Αγγλία, ο δε ΗΗ υπόκειται στη δικαιοδοσία του Αγγλικού δικαστηρίου όσον αφορά τη διαδικασία αυτή.
29. Η απόφαση σχετικά με το αν θα γίνει δεκτή η αίτηση περί εκδόσεως anti-suit injunction λαμβάνεται κατά διακριτική ευχέρεια, πλην όμως το αγγλικό δικαστήριο δέχεται συνήθως τη σχετική αίτηση όταν ο εναγόμενος επιδιώκει να κινήσει ένδικη διαδικασία σε άλλη χώρα και ο αιτών έχει συμβατικό δικαίωμα να εναχθεί μόνο στην Αγγλία (λόγω συμφωνίας περί αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας του αγγλικού δικαστηρίου) ή όταν η διαδικασία σε άλλη χώρα έχει κινηθεί κακόβουλα ή καταχρηστικά.
30. Το Court of Appeal (εφετείο) διευκρίνισε τον τρόπο με τον οποίο ασκείται η διακριτική ευχέρεια για την έκδοση anti-suit injunction:

[50] ... η anti-suit jurisdiction εκδίδεται όταν είναι σκόπιμο να αποτραπεί αδικία, μολοντί γίνεται δεκτό ότι αποτελεί επέμβαση στη διαδικασία ενώπιον αλλοδαπού δικαστηρίου, η δε σχετική δικαιοδοσία πρέπει να ασκείται με προσοχή: *British Airways Board κατά Laker Airways Ltd* [1985] AC 58. Σε περίπτωση που ένα ένδικο βοήθημα είναι διαθέσιμο στο πλαίσιο δύο εννόμων τάξεων, το αγγλικό δικαστήριο θα εκδώσει anti-suit injunction εφόσον η κίνηση ή συνέχιση διαδικασίας ενώπιον του αλλοδαπού δικαστηρίου κρίνεται κακόβουλη ή καταχρηστική: *Société Nationale Industrielle Aerospatiale κατά Lee Kui Jak* [1987] AC 871 (PC). Το House of Lords έκρινε ότι το κατώτατο όριο είναι ακόμη υψηλότερο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο εναγόμενος στην αίτηση δεν θα ήταν σε θέση να ασκήσει προσφυγή σε άλλο τόπο, αν χορηγείτο η anti-suit injunction. Οι υποθέσεις αυτές αποκαλούνται «υποθέσεις μοναδικής δωσιδικίας» και η παρούσα υπόθεση αποτελεί παράδειγμα. Στην υπόθεση *British Airways κατά Laker*, το House of Lords έκρινε ότι θα μπορούσε να εκδοθεί απόφαση περί απαγόρευσης συνέχισης της αλλοδαπής διαδικασίας στις περιπτώσεις αυτές, αλλά θα μπορούσε να διαταχθεί μόνον εφόσον η διαδικασία στην αλλοδαπή ήταν τόσο [σελ. 8 του πρωτοτύπου] προβληματική ώστε θα

μπορούσε να θεωρηθεί προσβολή δικαιώματος. Ο Λόρδος Scarman εξέθεσε τις αρχές αυτές στη σελίδα 95 ως ακολούθως:

“Θα ήθελα να τονίσω ότι αναφέρεται σε μια προσέγγιση και μια αρχή γενικής εφαρμογής. Η προσέγγιση πρέπει να είναι προσεκτική διότι μια απόφαση που απαγορεύει σε ένα πρόσωπο που υπάγεται στη δικαιοδοσία του αγγλικού δικαστηρίου να προσφύγει σε αλλοδαπό δικαστήριο, όπου, εάν αποδείξει τα απαραίτητα πραγματικά περιστατικά, η αγωγή του θα κριθεί βάσιμη, αποτελεί παρέμβαση, έστω και συγκεκριμένη και έμμεση, στη διαδικασία απονομής δικαιοσύνης ενώπιον του αλλοδαπού δικαστηρίου.

Απαιτείται περίσκεψη ακόμη και σε περίπτωση «*forum conveniens*», δηλαδή οσάκις υπάρχει διαθέσιμο μέσο ένδικης προστασίας τόσο στο αγγλικό όσο και στο αλλοδαπό δικαστήριο. Η περίσκεψη είναι απολύτως αναγκαία οσάκις δεν υφίσταται ένδικο βοήθημα δυνάμενο να ασκηθεί ενώπιον του αγγλικού δικαστηρίου όσον αφορά τη βάση της αγωγής, η οποία, εφόσον αποδειχθούν τα πραγματικά περιστατικά, αναγνωρίζεται και καθίσταται εκτελεστή από το αλλοδαπό δικαστήριο.

Παρά ταύτα, ακόμη και στην τελευταία αυτή περίπτωση, η εξουσία του αγγλικού δικαστηρίου να διατάζει τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων υφίσταται εφόσον η άσκηση της αγωγής ενώπιον του αλλοδαπού δικαστηρίου είναι λόγω των περιστάσεων τόσο προβληματική, ώστε, σύμφωνα με τις αρχές μας περί «ευρείας και ευέλικτης» δικαιοσύνης, μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά προσβολή του δικαιώματος του ενάγοντος περί δίκαιης κρίσης. Το δικαίωμα αυτό συνίσταται στην προστασία έναντι αγωγής ασκηθείσας στην αλλοδαπή, εφόσον η άσκηση αυτής από τον εναγόμενο της κύριας δίκης είναι υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες προβληματική και, ως εκ τούτου, αδικαιολόγητη. Το δικαίωμα αυτό του να μην ενάγεται κάποιος στην αλλοδαπή, υφίσταται μόνον εφόσον υπάρχει τέτοια ανισότητα ώστε το αγγλικό δικαστήριο να παρεμβαίνει για την αποφυγή αδικιών. Ως εκ τούτου, οι υποθέσεις θα είναι ελάχιστες, πλην όμως η σχετική δικαιοδοσία υφίσταται και πρέπει να διατηρηθεί”.

[51] Στο σύγγραμμα του A. V. Dicey¹¹ το αποτέλεσμα της αρχής αυτής συνοψίζεται ως εξής (στο 12-089):

«Η προσήκουσα ανάλυση φαίνεται να είναι ότι, η εκ μέρους δικαστηρίου έκδοση αποφάσεως περί απαγορεύσεως εις βάρος του εναγομένου, υπό συνθήκες υπό τις οποίες αυτό θα συνεπάγεται, στην πράξη, ότι το επί της ουσίας αίτημα δεν θα εξετασθεί, δηλαδή συνέπεια ιδιαίτερος σοβαρή, και ότι το δικαστήριο θα πρέπει να απαιτεί την ύπαρξη λόγων περισσότερο από το

¹¹ Dicey, Morris and Collins, *Conflict of Laws* 15^η έκδοση.

σύνηθες επιτακτικών για να διαπιστώσει ότι η έκδοση τέτοιας απόφασης είναι αυτό που απαιτεί η δικαιοσύνη».

31. Η κατάσταση αυτή περιγράφεται ως «**Single forum case**» (περίπτωση κατά την οποία η αξίωση μπορεί να προβληθεί βασίμως ενώπιον των δικαστηρίων μόνον μίας έννομης τάξεως). Ο ΗΗ δεν μπορεί να διεκδικήσει την αξίωσή του βάσει του νόμου της Νέας Ζηλανδίας του 1976 στα αγγλικά δικαστήρια, επειδή (i) ο νόμος του 1976 δεν αποτελεί μέρος του αγγλικού δικαίου και (ii) τα αγγλικά δικαστήρια δεν εφαρμόζουν τη νομοθεσία της Νέας Ζηλανδίας σε οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ των αντιδίκων ως προς την κυριότητα των περιουσιακών στοιχείων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια της σχέσεως. Το αγγλικό δίκαιο προβλέπει απλώς την αναδιανομή των περιουσιακών στοιχείων σε περίπτωση λύσης του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης των συντρόφων (και όχι στον χωρισμό συντρόφων που συμβιώνουν).

Δ.3 Σχετικές διατάξεις του δικαίου της ΕΕ

32. Το δίκαιο της ΕΕ δεν επιτρέπει στα δικαστήρια των κρατών μελών να εκδίδουν anti-suit injunctions προκειμένου να απαγορεύουν σε ένα πρόσωπο την άσκηση αγωγής ενώπιον των δικαστηρίων των λοιπών κρατών μελών (βλ. απόφαση της 27ης Απριλίου 2004, Turner, C-159/02, EU: C: 2004: 228), κατά την οποία μια τέτοια απόφαση ισοδυναμεί με παρέμβαση στη δικαιοδοσία αλλοδαπού δικαστηρίου και δεν είναι συμβατή [σελ. 9 του πρωτοτύπου] με την αρχή της αμοιβαίας εμπιστοσύνης που διαπνέει το προκάτοχο νομοθέτημα του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση).

Ωστόσο, η παρούσα προδικαστική παραπομπή αφορά την απαγόρευση της άσκησης αγωγής ενώπιον των δικαστηρίων τρίτων κρατών τα οποία, εξ ορισμού, δεν εφαρμόζουν τον κανονισμό Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση).

33. Προς στήριξη της αιτήσεώς της, η MG στηρίχθηκε:

33.1 Στον δεσμευτικό χαρακτήρα που υποδηλώνει το γράμμα του άρθρου 4, παράγραφος 1, («shall») («εναγόνται») και την έμφαση η οποία δίδεται στην ασφάλεια δικαίου κατά τον κανονισμό Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση).

33.2 Στη νομολογία του ΔΕΕ, στην οποία το άρθρο 4, παράγραφος 1, (και οι προϊσχύσασες αυτού διατάξεις) χαρακτηρίζεται ως διάταξη με σκοπό την προστασία των εναγομένων, οι δε διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) (και οι αντίστοιχες των προϊσχυσάντων αυτού νομοθετημάτων) χαρακτηρίζονται ως διατάξεις που παρέχουν δικαιώματα και επιβάλλουν υποχρεώσεις στο πλαίσιο των σχέσεων μεταξύ ιδιωτών¹².

¹² Βλ., επί παραδείγματι, αποφάσεις της 16ης Ιουνίου 1981, Klomps (166/80, EU:C:1981:137), της 15ης Νοεμβρίου 1983, Duijnste (288/82, EU:C:1983:326), της 17ης Ιουνίου 1992, Handte (C-26/91, EU:C:1992:268), της 20ής Μαρτίου 1997, Farrell (C-295/95, EU:C:1997:168), της

33.3 Στις αρχές της αποτελεσματικότητας και της ισοδυναμίας του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τα ένδικα βοηθήματα σε περίπτωση προσβολής δικαιωμάτων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης. Όσον αφορά την ισοδυναμία, η MG υποστηρίζει ότι το ένδικο βοήθημα που συνίσταται στην έκδοση anti-suit injunction λόγω προσβολής του δικαιώματός της εκ του άρθρου 4, παράγραφος 1, πρέπει να είναι διαθέσιμο υπό τους ίδιους όρους με εκείνους που ισχύουν για την παροχή προστασίας anti-suit στην περίπτωση προσβολής δικαιώματος εκ συμβάσεως (σύμφωνα με το αγγλικό δίκαιο) όσον αφορά την άσκηση αγωγής μόνον ενώπιον των αγγλικών δικαστηρίων.

34. Σε απάντηση, ο ΗΗ στηρίχθηκε σε επιχειρήματα που προέβησαν οι προηγούμενοι δικηγόροι του:

34.1 Οι αιτιάσεις της [MG] στηρίζονται σε συγκεκριμένη ερμηνεία του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση), η οποία δεν συνάγεται από το ίδιο το γράμμα του νομοθετήματος.

34.2 Από την εξέταση της εθνικής νομολογίας προκύπτει ότι δεν είναι σκόπιμο να χαρακτηριστεί η άσκηση αγωγής σε άλλο κράτος ως προσβολή δικαιώματος¹³ και ότι δεν μπορεί να εκδοθεί απόφαση για λήψη ασφαλιστικών μέτρων με σκοπό τον σεβασμό των δικαιωμάτων που παρέχονται βάσει του κανονισμού όταν η εν λόγω απόφαση βρίσκεται «εκτός του μηχανισμού που καθιερώνεται με τον κανονισμό»¹⁴. [σελ. 10 του πρωτοτύπου]

34.3 Κατά την απόφαση στην υπόθεση *Owusu* το δικαστήριο κράτους μέλους δεν μπορεί να κρίνει εαυτό στερούμενο διεθνούς δικαιοδοσίας· δεν επιβάλλεται περαιτέρω απαίτηση απαγορεύουσα την κίνηση διαδικασίας εντός άλλου κράτους.

35. Το Court of Appeal (εφετείο) επισήμανε ότι οι anti-suit injunctions δεν αποτελούν χαρακτηριστικό γνώρισμα των εννόμων τάξεων της ηπειρωτικής Ευρώπης και ότι οι ρητές διατάξεις του κανονισμού Βρυξέλλες I (αναδιατύπωση) δεν προβλέπουν το ένδικο βοήθημα του οποίου τη δυνατότητα ασκήσεως ζητεί η MG. Επισήμανε ότι οι περιορισμένες εξαιρέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 33 και 34 προϋποθέτουν την ύπαρξη πραγματικής επιλογής δικάζοντος δικαστηρίου. Το αιτούν δικαστήριο επισήμανε επίσης ότι η υποχρέωση σεβασμού κάθε δικαιώματος που παρέχεται βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 1, με anti-suit injunction σε όλες τις περιπτώσεις κατά τις οποίες αξίωση μπορεί να προβληθεί βασίμως ενώπιον των δικαστηρίων μόνον μίας έννομης τάξεως i) δεν θα προωθούσε την επίτευξη του σκοπού του κανονισμού Βρυξέλλες I

13ης Ιουλίου 2000, Group Josi (C-412/98, EU:C:2000:399), και της 1ης Μαρτίου 2005, *Owusu* (C-281/02, EU:C:2005:120).

¹³ *Eras Eil* [1995] 1 Lloyd's Rep 64, σημείο [76].

¹⁴ *Eivalis S.A. κατά S.I.A.T.* [2003] 2 Lloyd's Rep 377, σημείο [139].

(αναδιατύπωση) να καταστεί ευχερέστερη η ορθή απονομή της δικαιοσύνης (βλ. αιτιολογικές σκέψεις 1, 3, 16, 21, 23 και 34) και (ii) θα παραβίαζε τη σημαντική αρχή περί αβροφροσύνης «καθιστώντας ανίσχυρες τις νομοθετικές διατάξεις του αλλοδαπού κράτους». Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι μια τόσο σημαντική συνέπεια θα έπρεπε να έχει προβλεφθεί ρητώς στον κανονισμό εάν υπήρχε σχετική βούληση εκ μέρους του νομοθέτη της Ένωσης.

Court of Appeal (England & Wales) [εφετείο (Αγγλία και Ουαλία)]

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ